

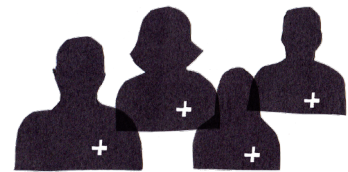
Welke impact heeft de COVID-19 pandemie op het werk, de gezondheid, financiële situatie en mantelzorgtaken van ZZP'ers in de ouderenzorg?

In 2019 werkten er 137.000 ZZP'ers in zorg en welzijn¹

Een groot deel daarvan werkt als helpende, verzorgende of verpleegkundige in de VVT

Het aantal zorgverleners dat kiest voor het ZZP-schap groeit nog steeds

ZZP'ers in de ouderenzorg verleenden vaker zorg in relatief risicovolle zorgsituaties

“Nu krijg je veel meer aanvragen; zou je willen komen werken bij ons? Oja, we hebben wel corona”.

- ⊕ Aan het begin van de COVID-19 pandemie werden veel diensten afgezegd uit angst dat ZZP'ers een bron van besmetting zouden vormen. Veel opdrachtgevers vroegen om exclusiviteit.
- ⊕ Veel ZZP'ers hadden daardoor van de een op andere dag minder werk.
- ⊕ ZZP'ers werden vervolgens vaker gevraagd bij cliënten of afdelingen waar corona heerste.
- ⊕ ZZP'ers kregen niet altijd informatie over de aanwezigheid van corona bij het aannemen van een dienst.
- ⊕ Enkele ZZP'ers kwamen in risicovolle zorgsituaties terecht. Cliënten vroegen ZZP'ers om bij hen in te trekken om in co-quarantaine te gaan. Soms konden ZZP'ers niet weg bij corona patiënten, omdat er niemand was die de volgende dienst op zich wilde nemen.

De gezondheid van ZZP'ers stond niet hoog op de agenda van zorginstellingen en politiek

“Er is zoveel gezegd over ZZP'ers, ze willen ons aan de kant zetten, maar nu hebben ze ons hard nodig.”

- ⊕ ZZP'ers in de (ouderen)zorg konden de eerste tweeënehalve maand van de coronacrisis geen persoons beschermende middelen (PBM) krijgen van het landelijk consortium hulpmiddelen (LHS).
- ⊕ ZZP'ers in PGB en ongecontracteerde zorg moesten zelf (online) PBM's kopen, tegen hoge prijzen en niet altijd van voldoende kwaliteit.
- ⊕ Enkele ZZP'ers signaleerden dat zorginstellingen ZZP'ers inzetten om zo hun vaste personeel te beschermen tijdens de pandemie.
- ⊕ ZZP'ers die ongecontracteerde zorg verleenden hadden problemen met achterstallige betaling door zorgverzekeraars. Sommige ZZP'ers hadden hierdoor onvoldoende financiële buffers om risicovolle diensten niet aan te nemen en/of om PBM's te kopen.
- ⊕ Medewerkers die zich ziekmeldden vanwege hun eigen gezondheid of omdat ze mantelzorger zijn werden hierin gesteund door de beroepsvereniging (V&VN, 2020). ZZP'ers die om dezelfde redenen stopten met werken vreesden geen toegang te krijgen tot (financiële) steun, zoals de TOZO voor ZZP'ers.
- ⊕ ZZP'ers waren boos dat er zo weinig aandacht was voor de verpleeghuiszorg in het algemeen, maar ook voor hen als ZZP'ers in de ouderenzorg.

“We zijn zorgverleners, we zijn ook moeders, we zijn ook kinderen van iemand, we zijn ook tantes, we zijn iemands nicht.

Je doet het vanuit je hart, maar ook niet ten koste van je privé en je eigen leven.”

ZZP'ers kwamen voor grote dilemma's te staan

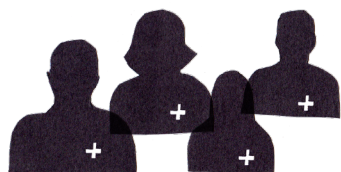
- ⊕ ZZP'ers moesten noodgedwongen kiezen tussen de zorg voor cliënten, solidariteit naar collega's, hun eigen gezondheid, de gezondheid van hun naasten, en hun financiële situatie.

In deze dilemma's werden bestaande maatschappelijke ongelijkheden zichtbaar

“Wij kunnen het onszelf ook niet echt veroorloven om een dag thuis te blijven. Een dag niet werken is geen inkomen.”

- ⊕ ZZP'ers met mantelzorgtaken voelden zich gedwongen om te stoppen met werken om hun naasten te beschermen.
  - ⊕ ZZP'ers zonder financiële buffer voelden zich gedwongen om te blijven werken uit angst voor schulden.
  - ⊕ (Alleenstaande) moeders voelden zich gedwongen om minder te gaan werken om de kinderen thuis op te vangen.
  - ⊕ ZZP'ers die om financiële redenen geen eigen auto hadden voelden zich gedwongen om te stoppen met werken uit angst cliënten en/of medereizigers te besmetten in het OV.
- ⊕ ZZP'ers van kleur beschreven hoe zij van de werkvloer geweerd werden en hun witte collega ZZP'ers niet, wat aangeeft dat racisme mogelijk ook een rol speelt in deze beslissingen.
  - ⊕ De (vrouwelijke) ZZP'ers die konden terugvallen op het inkomen van hun (mannelijke) partner ervoeren op de korte termijn minder financiële stress, maar hun financiële onafhankelijkheid stond daarbij wel onder druk.
  - ⊕ ZZP'ers gaven aan dat goed 'opdrachtgeverschap' van zorginstellingen een wereld van verschil kan maken en zij signaleerden regelmatig grote verschillen tussen opdrachtgevers.
  - ⊕ De plicht om te zorgen voor cliënten is ingegraveerd in het 'zorghart' van zorgmedewerkers. Kiezen om niet te gaan werken bracht een groot schuldgevoel met zich mee. Dit maakte het moeilijker om je eigen gezondheid, en die van je naasten, te bewaken.

Periode maart t/m mei 2020
Methode 23 telefonische diepte-interviews met ZZP'ers in de ouderenzorg over hun persoonlijke ervaringen
Deelnemers ZZP'ers van diverse leeftijden (29-62 jaar), achtergronden en sectoren (intra & extramuraal, PGB en ongecontracteerde zorg)

Onderdeel van het onderzoek 'Gezond Zorgen' gefinancierd door ZonMw www.amsterdamumc.nl/gezondzorgen
 Uitgevoerd door de afdeling Ethiek, Recht en Humaniora van het Amsterdam UMC

Contact Saskia Duijs (onderzoeker) s.duijs@amsterdamumc.nl